

Lisätään päivämäärä ja aika kohdunkaulan syövän seulonnan kutsukirjeisiin

Joka kolmas kohdunkaulan syövän seulontaan kutsutuista ei osallistu seulontaan. Vuoden 2021 aikana Suomessa lähetettiin 284 000 kutsua seulontaan, ja kutsutuista 79 000 ei osallistunut seulontaan. Erityisesti 30–35-vuotiaat naiset jättävät seulonnan väliin. Tämä on huolestuttavaa, koska samaan aikaan kohdunkaulan syövän esiintyvyys juuri 30–39-vuotiailla on tilastojen mukaan lisääntynyt.

On hyvin huolestuttavaa, että muun muassa Pohjanmaan hyvinvointialue ei enää lähetä kutsukirjeitä, joissa annetaan valmiiksi päivä ja aika seulontaan. Aiemmin kutsukirjeissä on ollut päivämäärä ja aika, mutta vuoden 2024 alussa Pohjanmaan hyvinvointialueella päätettiin muuttaa tätä periaatetta, mikä on hyvin valitettavaa ja huolestuttavaa, ja sillä voi olla hyvin negatiivisia seurauksia naisille. Toisin sanoen riskinä on, että kohdunkaulan syöpätapaukset lisääntyvät samalla, kun riskinä on, että vakavat solumuutokset huomataan liian myöhään ja hoitoa ja resursseja tarvitaan enemmän, mikä tulee pidemmällä aikavälillä kalliimmaksi.

Vuonna 2024 on laadittu ”Kohdunkaulan syövän seulonnan laatukäsikirja”, joka on hyvin kattava kirja ja jonka ohjeissa asiantuntijat korostavat monta kertaa, että kutsukirjeessä on tärkeää olla päivämäärä ja aika. (Katso sivu 18.) ”*Kutsukirjeen tulee olla henkilökohtaisesti osoitettu seulontaan kutsuttavalle henkilölle ja sen **tulee sisältää** riittävät tiedot seulonnasta sekä **esivaratun ajan ja paikan näytteenotolle.***” Nämä ohjeet ovat selkeitä, mutta Pohjanmaan hyvinvointialue on päättänyt, että se ei toimi asiantuntijoiden antamien ohjeiden mukaisesti.

Seulontaan osallistuminen pitäisi tehdä naisille mahdollisimman helpoksi, ja jos kutsukirjeessä ei ole päivämäärää ja aikaa, riski siihen, että nainen unohtaa varata ajan, on hyvin suuri, tai kutsusta on ehkä helpompi olla piittaamatta, koska aikaa ei ole varattu valmiiksi. Syitä voi olla monia. Kutsukirjettä voi verrata kutsuun lääkärin tai hammaslääkärin vastaanotolle, niissä on aina sekä päivämäärä että aika. Entä jos niissäkään ei olisi päivämäärää ja aikaa vastaanotolle, kuinka moni muistaisi varata ajan lääkärille itse?

Pohjanmaan hyvinvointialueen seulontakutsuissa ei siis ole päivämäärää tai kellonaikaa, vaan ainoastaan ohjeet ajan varaamiseen. Pelkona ja huolena on, että tämä vähentää seulontaan osallistuvien määrää vielä enemmän. Meidän on mentävä toiseen suuntaan, eli lisäävä

seulontaan osallistuvien määrää sen sijaan, että tehdään toimenpiteitä, jotka vähentävät seulontaan osallistumista.

Vastaavanlainen kokeilu (eli kutsukirjeissä ei ole ollut päivämäärää ja aikaa) on tehty HUS:n alueella muutama vuosi sitten, ja tällöin havaittiin, että seulontaan osallistuvien määrä väheni melkoisesti, jopa 10 prosenttia, kun kutsukirjeissä ei ole ollut päivämäärää ja aikaa.

Tällä tavoin ei siis saada aikaan säästöjä – päinvastoin, se on pitkällä aikavälillä kalliimpaa. Painopisteen tulisi olla ehkäisevissä toimenpiteissä, kuten seulonnoissa, koska se on ainoa tapa säästää niin taloudesta kuin henkilöstöresursseista, mutta myös välttää inhimillistä kärsimystä.

<https://syoparekisteri.fi/assets/files/2024/04/Kohdunkaulan-syovan-seulonnan-laatukasikirja.pdf>

Allekirjoittanut ehdottaa, että Pohjanmaan hyvinvointialue

- lisää kohdunkaulan syövän seulonnan kutsukirjeisiin päivämäärän ja ajan (seulontaan osallistuvien määrän lisäämiseksi ja uusien syöpätapausten ehkäisemiseksi)
- noudattaa alan asiantuntijoiden laatiman Kohdunkaulasyövän seulonnan laatukäsikirjan ohjeita.

Vaasassa 2.10.2024

Eva-Maria Strömsholm

RKP, Vaasa

Pohjanmaan hyvinvointialueen aluevaltuuston varavaltuutettu

Pohjanmaan hyvinvointialueen henkilöstöjaoston jäsen

Suomen Gynekologiset Syöpäpotilaat ry:n varapuheenjohtaja